Місячний Економічний Моніторинг України

- Росія спробувала переконати Україну приєднатись до Митного союзу.
- У березні ріст промислового виробництва уповільнився до 8,0% дпр.
- Кабінет Міністрів відмінив квоти на експорт кукурудзи.
- ECU зробив останній платіж за Укртелеком.
- Поточний та фінансовий рахунки бути зведено з дефіцитом в березні.
- Дефіцит Державного бюджету досяг 2,1 млрд грн в першому кварталі 2011 року.
- Стабільність Пенсійного фонду залишається під питанням.
- Середня заробітна плата зросла на 8,3% дпм у березні.
- Споживча інфляція прискорилась до 9,4% дпр в квітні.
- ЄБРР планує продовжувати інвестувати в Україну.
- Тема місяця: Пенсійна реформа

№5 (127)
травень
2011

Населення: 45,9 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 27%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 18%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Політика: Росія спробувала переконати Україну приєднатись до Митного союзу

12 квітня прем'єр-міністр Росії Володимир Путін відвідав Київ, щоб обговорити з Президентом України Віктором Януковичем і прем'єр-міністр Миколою Азаровим можливу участь України в Митному союзі Росії, Білорусії і Казахстану (МСРБК). Росія посилила свій тиск у питанні приєднання України до МСРБК паралельно із розвитком її переговорів з ЄС про глибоку і всеохоплюючу ЗВТ, що можуть завершитися до кінця цього року.

Незважаючи на аргументи Росії на підтримку МСРБК, українська сторона підкреслила несумісність ЗВТ з ЄС із членством в МСРБК. Замість цього, Україна запропонувала особливі відносини з МСРБК у форматі "3+1". Українська сторона готова розробити угоду про зону вільної торгівлі між Україною і Митним союзом (3+1), яка передбачатиме двостороннє скасування або поступове зниження митних тарифів. Крім того, співпраця з МСРБК може бути додатково підвищена за рахунок секторальних угод у ключових сферах, які становлять взаємний інтерес.

Реальний сектор: Промислове виробництво зросло на 8,0% дпр у березні

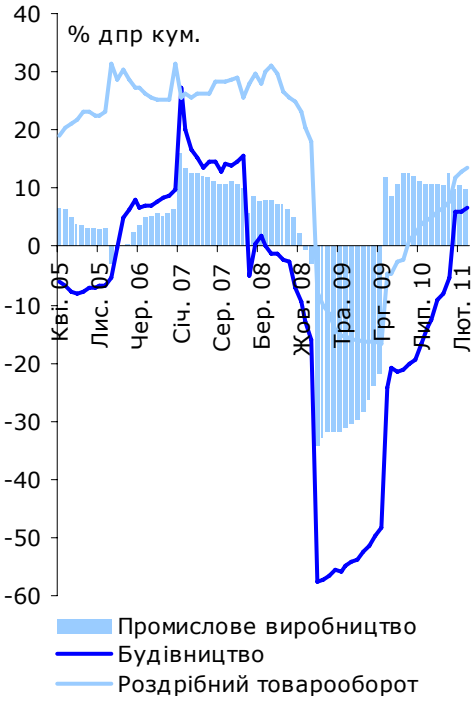
У березні ріст промислового виробництва уповільнився до 8,0% дпр. Темпи зростання виробництва металургійної продукції уповільнились до 5,7% дпр внаслідок накопичення значних запасів сталі впродовж минулих періодів. Випуск нафтопродуктів скоротився на 21,5% дпр частково через державне регулювання цін на пальне. Машинобудування та хімія зберегли високе зростання випуску відповідно на 22,8% дпр і 12,2% дпр завдяки збільшенню зовнішнього попиту.

У січні-березні вантажообіг зріс на 13,1% дпр через зростання перевезень хімікатів, будівельних матеріалів і транзиту природного газу. У першому кварталі 2011 року обсяги будівництва зросли на 6,8% дпр частково через низьку статистичну базу минулого року. Роздрібний товарообіг збільшився на 13,5% дпр, оскільки споживчий попит продовжив зростати. Випуск продукції сільського господарства виріс на 5,3% дпр через збільшення поголів'я птиці і свиней.

Галузеві тенденції: Очікується скорочення дефіциту НАК «Нафтогаз»

Енергетика. За інформацією правління Національної комісії регулювання електроенергетики проект нової Енергетичної стратегії України передбачає, що інвестиції в енергетичний сектор України до 2030 року складуть 780 млрд грн. Очікується, що інвестиції для оновлення наявних генеруючих потужностей та будівництва нових, включаючи відновлювану енергетику, будуть

Тенденції реального сектору

Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

надходити від приватних інвесторів. Ці оцінки є близькими до оцінок корпорації ДТЕК (800 млрд грн до 2030 року) та Світового банку (3,5 млрд дол. США або 3% від ВВП щорічно). Більш того, за оцінками ДТЕК очікується, що Україна інвестує додаткові 62 млрд грн для досягнення екологічних стандартів ЄС у сфері генерації електроенергії, які передбачені у Договорі про Енергетичне Співтовариство. Необхідність цих інвестицій робить більш нагальною приватизацію енергогенеруючих та енергорозподільчих компаній.

Уряд опублікував фінансовий план державного газового монополіста – НАК «Нафтогаз України» - на 2011 рік. Планується, що у 2011 році дефіцит компанії складе 8,5 млрд грн, у порівнянні із 15 млрд грн у 2010 році. Очікується, що запланований дефіцит та попередні борги компанії будуть покриті за рахунок випуску нових корпоративних облігацій у розмірі 20,4 млрд грн та збільшення статутного капіталу шляхом . Тим часом, головним ризиком у фінансовому плані є зростання цін на імпортний газ, оскільки очікується, що середньозважена ціна імпортного газу для України досягне 300 дол. США за тисячу кубометрів у порівнянні із 290 дол. США за тисячу кубометрів передбачені у плані.

Сільське господарство. Кабінет Міністрів послабив режим експортного квотування шляхом відміни квот на експорт кукурудзи. Квоти на експорт пшениці, ячменю та кукурудзи були запроваджені у жовтні 2010 року та вже два рази продовжені – у грудні 2010 року та березні 2011 року. Квота на експорт кукурудзи була найбільшою та складала 5 млн т із загальної квоти на зернові у 6.2 млн т.

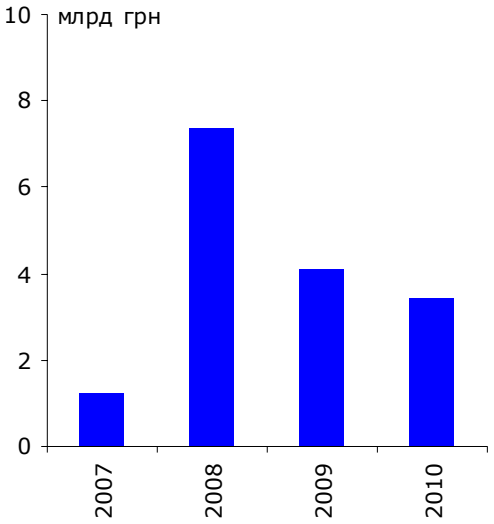
Транспорт. Україна та Китай підписали угоду про надання кредиту Китаєм на суму 2 млрд дол. США на будівництво транспортної інфраструктури. Цей кредит буде використано для будівництва залізничного сполучення між Києвом та Міжнародним аеропортом «Бориспіль», а також для розширення Великої кільцевої дороги навколо Києва. Однак нові запозичення не покращать регуляторний режим, що сьогодні не забезпечує стабільне утримання та розвиток інфраструктури в Україні.

Телекомунікації. 8 квітня 2011 року ECU (новий власник «Укртелекому») переказав 4,2 млрд грн до Державного казначейства. Останній платіж було здійснено 10 травня 2011 року. Відповідно, справу з приватизації «Укртелекому» було завершено. Нові власники оголосили свої плани щодо реструктуризації компанії, а саме: звільнити надлишкову робочу силу, розв'язати проблеми збиткових послуг (телеграф, місцевий телефонний зв'язок, радіо), залучити кошти через IPO та, нарешті, продати компанію через 5 років. Зростання ефективності діяльності компанії було одним з аргументів на користь приватизації. Однак реструктуризація повинна відбуватися у відповідності з обмеженнями, закріпленими в угоді про продаж, та за рахунок власників.

Національна комісія з питань регулювання зв'язку (НКРЗ) вирішила підняти тарифи на місцевий телефонний зв'язок, що регулюються державою. Перше 25% зростання місячної абонентської плати відбулось в травні, а 8% подорожчання планується з вересня. Такі дії пояснюються необхідністю покращити рівень покриття витрат на послуги, хоча і співпадає з приватизацією «Укртелекому».

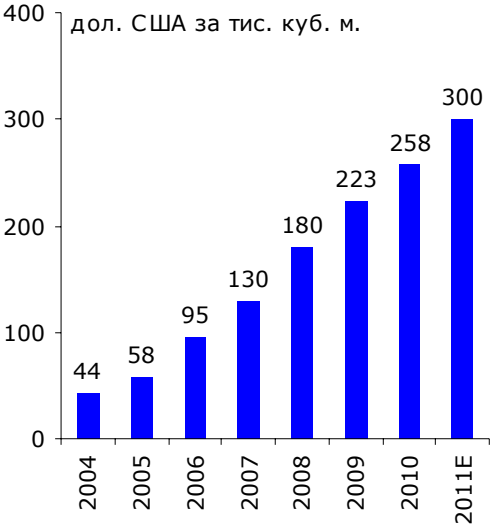
Приватизація. Кабінет Міністрів України затвердив перелік із 4 енергогенеруючих та 7 енергорозподільчих компаній, які буде приватизовано. Розмір пакетів акцій коливається від 25 до 50%. Скоріш за все, пакети акцій будуть викуплені вже існуючими гравцями на енергетичному ринку та не зацікавлять нових іноземних інвесторів. Фонд державного майна України (ФДМУ) не прийняв рішення щодо строків та способу приватизації енергетичних підприємств. 18 квітня ФДМУ затвердив план приватизації 144 підприємств. Більшість із них планується до продажу на аукціонах та конкурсах, решта - на фондовій біржі.

Компенсація НАК "Нафтогаз" з державного бюджету

Джерело: Звіти Держказначейства

Ціна імпортного газу для України

Примітка: Е - оцінка
Джерело: НАК "Нафтогаз"

Перелік підприємств не змінився у порівнянні із минулорічним переліком.

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку знизився в березні

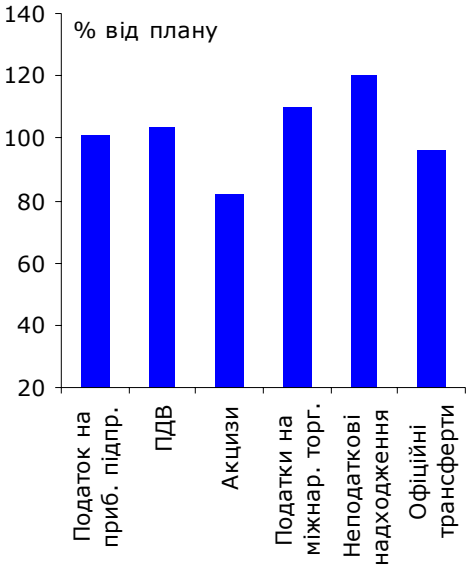
У березні дефіцит поточного рахунку скоротився до 0,13 млрд дол. США порівняно із 1,1 млрд дол. США у лютому. Дефіцит скоротився внаслідок зростання експорту продукції металургії та машинобудування до 3,1 млрд дол. США у березні з 2,3 млрд дол. США в лютому, а поточні трансферти збільшились до 0,6 млрд дол. США. Зростання імпорту залишилось значним на фоні відновлення споживчого попиту і обмежило покращення поточного рахунку.

Баланс фінансового та капітального рахунку був знову від'ємним в березні на рівні 0,4 млрд дол. США. ПІІ та валові зовнішні запозичення приватного сектору були все ще нижчими, ніж у другому півріччі 2010 року, оскільки доступ до світових фінансових ринків погіршився через події на Близькому Сході. Зростання платежів по імпорту також сповільнилось в березні. За оцінками НБУ вони зросли на 3,0 млрд дол. США або 22% в першому кварталі 2011 року. Джерело цього стрімкого зростання поки що залишається незрозумілим. Водночас, покупка іноземної валюти дещо скоротилась, хоча залишилась значною.

Фіскальна політика: Профіцит Державного бюджету знову змінився на дефіцит у березні

Виконання бюджету. За даними Державного казначейства у першому кварталі 2011 року доходи загального фонду Державного бюджету становили 56,7 млрд грн або 101,0% від запланованого рівня. Доходи Державного бюджету склали 23,8% від річного плану, що є вищим, ніж у попередні роки. Зокрема, завдяки зростанню обсягів споживання та імпорту відбулось збільшення доходів від ПДВ та податків на міжнародну торгівлю, які були відповідно на 3,7% й 10,0% вищими, ніж було заплановано. Доходи від податку на прибуток підприємств (ППП) досягли запланованого рівня (100,6% від плану) завдяки зростанню прибутку приватних підприємств та збільшенню авансових платежів з цього податку до бюджету. Водночас, доходи від акцизів та деякі види неподаткових надходжень були нижчими за план.

Доходи Державного бюджету (загальний фонд) у першому кварталі 2011 року

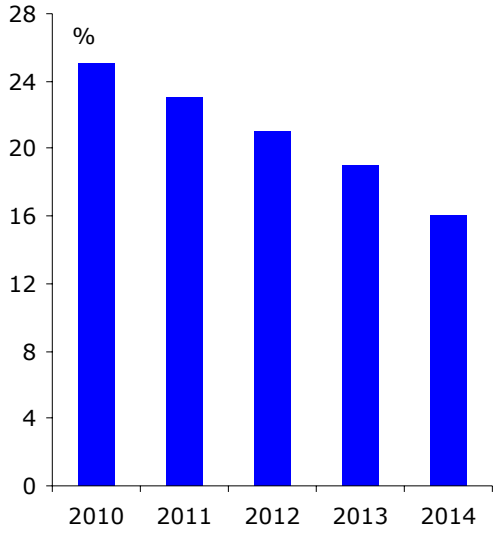

Джерело: звіти Державного казначейства

Виконання плану видатків загального фонду Державного бюджету дещо покращилося (до 94,6% від запланованого показника). Видатки на соціальне забезпечення та міжбюджетні трансферти мали традиційно найвищий рівень виконання плану. Водночас видатки на Державну цільову програму з підготовки та проведення Євро-2012 в Україні були профінансовані лише на 42,4% від плану. Завдяки вищим за план доходам та недовиконанню видаткової частини загальний фонд Державного бюджету був зведений із порівняно невеликим дефіцитом у сумі 2,1 млрд грн.

Податкова політика. З 1 квітня 2011 набула чинності низка важливих положень нового Податкового кодексу України. Зокрема, ставка ППП наразі становить 23%, а не 25% (з її подальшим щорічним зменшенням протягом 2012-2014 років). Водночас відбулось збільшення податкової бази ППП через виключення видатків на придбання товарів та послуг у фізичних осіб – підприємців, які працюють на спрощеній системі оподаткування, зі складу витрат, що враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку підприємств. Крім того, значно змінилися норми нарахування амортизації, деяким категоріям підприємницької діяльності було надано пільги, а інші взагалі були тимчасово звільнені від сплати ППП.

Ставки ППП

Джерело: Податковий кодекс

Соціальна політика: Стійкість пенсійної системи залишається під питанням

За даними Пенсійного фонду його доходи зросли на 21,4% дпр до 45,4 млрд грн в першому кварталі 2011 року внаслідок як збільшення власних доходів, так і бюджетного трансферту. Власні

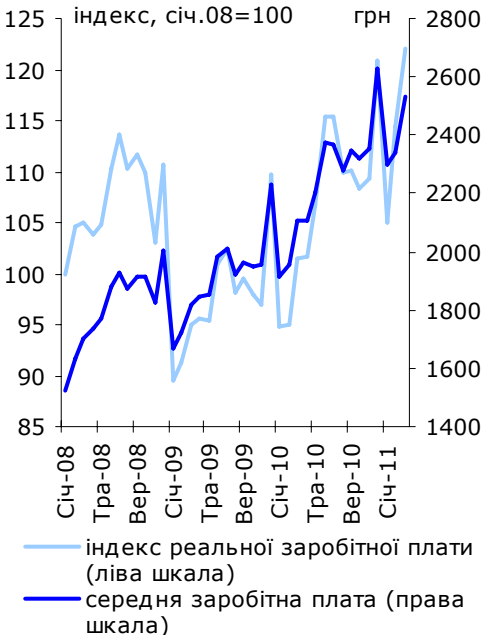
доходи зросли на 22,9% дпр через збільшення бази сплати внесків. З одного боку, заробітні плати продовжили зростати, що стимулювало вищі пенсійні внески. З іншого боку, з липня 2010 року фізичні особи – підприємці на спрощеній системі оподаткування були зобов'язані сплачувати пенсійний внесок принаймні на мінімальному рівні. Водночас, трансферт з державного бюджет зріс на 18,2% дпр до 14,4 млрд або 21,6% від сукупних видатків Державного бюджету. Частка трансферту, що спрямовується на фінансування дефіциту Фонду зросла на 2,6 відсоткових пунктів до 30,8%, що свідчить про надалі досить складну фінансову ситуацію в Пенсійному фонді.

В березні видатки на виплату пенсій досягли 17,3 млрд грн, що на 2,7% вище, ніж в січні, ймовірно, через індексацію пенсій. Середня пенсія на рівні 1178 грн на 1 квітня була на 13,3% більшою, ніж на початку року. Отже, ймовірно, що пенсії було підвищено насамперед пенсіонерам з більш низькими пенсіями.

Ринок праці: Заробітні плати стрімко зросли в березні

Середня заробітна плата в березні зросла на 8,3% дпм до 2531 грн, що дещо вище, ніж середнє сезонне зростання зарплат в березні в передкризові роки. В січні-березні середня заробітна плата зросла на 19,9% дпр до 2389 грн на фоні економічного відновлення та підвищення мінімальної заробітної плати. Рівень оплати праці зріс більше, ніж в середньому по економіці, в таких секторах як будівництво, сільське господарство, промисловість та торгівля. Бюджетні сектори збільшили заробітні плати найменше через фіскальні обмеження. Все ж, секторні відмінності в рівні оплати праці залишились значними. Зокрема фінансовий сектор платив заробітні плати, які в середньому були більш ніж втричі вищими, ніж в сільському господарстві та охороні здоров'я.

Середня заробітна плата

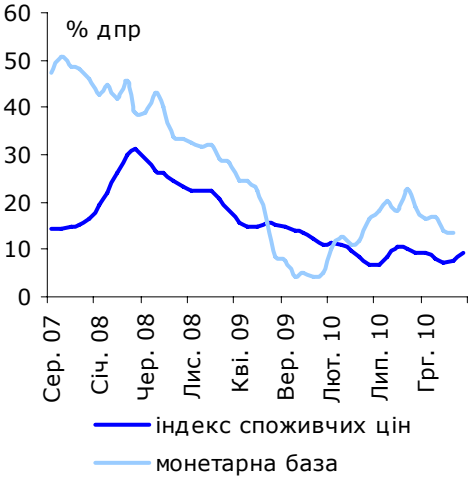
Джерело: Держкомстат

Монетарна політика: Інфляція прискорилась до 7,7% дпр в квітні

В квітні зростання ІСЦ прискорилось до 9,7% дпр частково через ефект статистичної бази. Тиск з боку пропозиції, включаючи збільшення тарифів на електроенергію на 15%, зростання світових цін на нафту та продовольчі товари, також сприяли зростанню інфляції. Ціна на нафту Urals в кінці квітня зросла на 44% дпр, тоді як квітневий індекс FAO щодо цін на продовольчі товари збільшився на 36% дпр. Зростання базового ІСЦ дещо прискорилось до 7,3% дпр внаслідок збільшення попиту.

НБУ надав ліквідність банківському секторі за рахунок інтервенцій на валютному ринку, а банки в середньому утримали рівень інвестицій в депозитні сертифікати НБУ на березневому рівні. Уряд також взяв участь в додатковій ліквідності шляхом збільшення коштів на рахунку НБУ. Сукупна банківська ліквідність незначно зросла в квітні, міжбанківські відсоткові ставки знизились, а обсяги міжбанківського кредитування зросли.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держкомстат, НБУ

Фінансові ринки: ЄБРР продовжить інвестувати в Україну

Державний борг. У квітні тенденція до зменшення ставок за облігаціями внутрішньої державної позики тривала. Завдяки сприятливій ринковій кон'юнктурі середньозважена доходність знизилася порівняно з попереднім місяцем з 9,2% до 9,0% річних. Міністерство фінансів розмістило облігації внутрішньої державної позики на суму 4,8 млрд грн, що є меншою за обсяг, необхідний для здійснення виплат за облігаціями протягом квітня. Незважаючи на це, погашення поточної заборгованості відбувалось за планом завдяки накопиченню значних коштів на Єдиному казначейському рахунку та надходженню коштів від приватизації "Укртелекома". Попит на державні облігації розподілився між короткостроковими та новими дворічними облігаціями, частка яких у загальному обсязі розміщення склала відповідно 33,1% і 36,9%. Решту становили трирічні облігації зі строком погашення в березні 2014 року. Водночас Міністерство фінансів відмовилося від продажу амортизаційних облігацій через незначний попит.

Крім того, в кінці березня – на початку квітня Уряд продовжив рекапіталізацію державних банків та підтримку державних підприємств за допомогою державних облігацій. Зокрема, Уряд прийняв рішення щодо збільшення статутного капіталу "Родовід Банку" шляхом випуску семирічних державних облігацій на суму 4,0 млрд грн із середньозваженою доходністю 9,5% річних. Це було частиною операції щодо переведення вкладників "Родовід Банку" до державного банку (ВАТ "Ощадбанк"). Крім того, уряд розмістив 5 млрд грн з метою капіталізації НАК "Нафтогаз Україна", що дозволило компанії здійснити сплату "Газпрому" за постачання природного газу.

У середині квітня ЄБРР ухвалив Середньострокову стратегію співпраці з Україною до 2014 року. Відповідно до Стратегії Банк планує інвестувати в Україну 1 млрд євро щорічно. Здебільшого перевагу буде надано підтримці енергетичного сектору та сільського господарства, а також розвитку інфраструктури. Україна є другою країною за обсягом операцій ЄБРР. Впродовж 1992-2010 років Банк ухвалив понад 280 проектів в Україні на загальну суму чистих інвестицій понад 5,9 млрд євро. Подальше співробітництво з Україною буде передусім залежати від результатів запровадження реформ, особливо в державному секторі. У разі повільного прогресу у проведенні реформ ЄБРР скоротить свої інвестиції.

Банківський сектор. Банківське кредитування нефінансових корпорацій сезонно знизилось в першому кварталі 2011 року. В реальному вимірі (з урахуванням ІСЦ) валове кредитування надане нефінансовим компаніям в першому кварталі 2010 року скоротилось на 22% дпр. Хоча зниження було дещо більшим для довгострокових кредитів, показники переважно подібні незалежно від строку кредиту. Кредитування домогосподарств залишилось незначним. Валове надане кредитування було трохи більшим, ніж 25% від сум 2008 року. Отже, криза кредитування переважно минула принаймні для окремих компаній, в той час як кредитуванню домогосподарств ще далеко до відновлення.

Обмінний курс. В березні міжбанківський валютний курс був фіксований близько 7,97 грн за дол. США. НБУ відновив чисту покупу іноземної валюти, в результаті чого міжнародні резерви зросли до 38,4 млрд дол. США, що вище, ніж напередодні кризи в номінальному виразі. Оскільки імпорт та зовнішній борг, який повинен бути погашений протягом наступних 12 місяців, на сьогодні також є близьким до передкризових показників, міжнародні резерви забезпечують майже такий самий рівень безпеки як до кризи. Разом з тим, значну частину резервів становлять позики від МВФ, які повинні бути повернені Фонду у 2012 та 2013 роках. Тому, слід і надалі підтримувати зростання резервів.

Обмінний курс

Джерело: НБУ

Тема місяця: Пенсійна реформа

Нагальність досягнення стійкості пенсійної системи

Олександра Бетлій

Одним з найбільш дискусійних питань порядку денного економічної політики в Україні є пенсійна реформа, яка б сприяла відновленню стійкості пенсійної системи. Видатки Пенсійного фонду досягли 18% від ВВП, що є найвищим рівнем в регіоні. У 2010 році дефіцит Пенсійного фонду зріс до 2,5% від ВВП з 1,5% від ВВП у 2009 році. Його було профінансовано за рахунок трансферту з Державного бюджету. Розрив бюджету Фонду є одним із основних компонентів бюджетного дефіциту, створюючи постійний ризик для фіскальної консолідації.

Більш того, пенсійна система стане ще біль нестійкою через скорочення та старіння населення. За оцінкою ООН у 2010-2050 роках чисельність населення України скоротиться на 22,9% до 35 млн осіб. Частка населення віком понад 60 років збільшиться на 12,5 відсоткових пунктів до 37,6% від всього населення, тоді як частка населення віком від 20 до 60 років скоротиться до 43,2%.

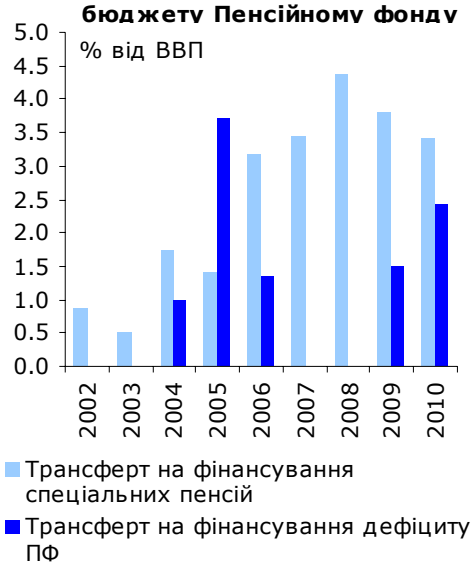
З метою відновити фінансову стійкість пенсійної системи та врахувати демографічні виклики в грудні 2010 року уряд подав до парламенту законопроект «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» №7455. Головні кроки, що передбачаються в законопроекті включають збільшення віку виходу на пенсію для жінок, підвищення мінімального страхового стажу, та упорядкування щедрих спеціальних пенсій.

Зокрема в законопроекті передбачено підвищення віку виходу на пенсію для жінок до 60 років з поточних 55 років. Його буде підвищено на півроку щороку. Тому, зростання віку виходу на пенсію на 5 років займе 10 років. Вік виходу на пенсію для чоловіків планується залишити на рівні 60 років, що пояснюється низькою тривалістю їх життя при народженні. Разом з тим, для стійкості пенсійної системи великого значення має саме очікувана тривалість життя у віці виходу на пенсію. Цей показник для України становить 14,3 років для чоловіків та 23,7 років для жінок і є подібними або ж навіть вищими за показники для окремих країн з перехідною економікою. Отже, для досягнення стійкості пенсійної системи в довгостроковому періоді уряд повинен не лише підвищити вік виходу на пенсію для жінок до 60 років, що буде рівним вік чоловіків, але й розглянути можливості для поступового подальшого підвищення віку виходу на пенсію для обох статей (поза 60 років). Разом з тим, цей крок повинен бути доповнений заходами в напрямку покращення ситуації на ринку праці, які б стимулювали створення нових робочих місць. Активні заходи сприяння зайнятості також повинні бути посилені. Слід також реформувати сектор охорони здоров'я з метою збільшити якість та доступність медичної допомоги, що сприятиме підвищенню очікуваної тривалості життя.

В законопроекті також передбачено підвищити мінімальний страховий стаж. Зокрема мінімальний страховий стаж, що надає особам право на отримання пенсії після досягнення віку виходу на пенсію буде збільшено з 5 до 15 років. Водночас буде збільшено мінімальний страховий стаж для отримання пенсії за віком принаймні на рівні мінімального розміру до 25 років для жінок (сьогодні - 20 років) та 35 років для чоловіків (сьогодні 30 років). Такий крок стимулюватиме сплачувати пенсійні внески довше. Водночас, довгостроковий вплив від такого кроку може виявитись обмеженим, оскільки триваліша сплата внесків означатиме вищі пенсії в майбутньому. Водночас, певні групи осіб, які перебувають в передпенсійному віці, можуть бракувати необхідного стажу, коли досягнуть пенсійного віку, якщо це питання не буде вирішено в законі.

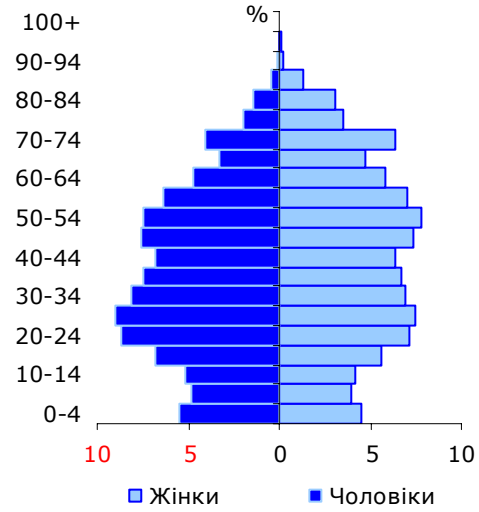
Інший крок полягає до часткового обмеження щедрих спеціальних пенсій (зокрема державним службовцям, суддям, військовослужбовцям, тощо), які потребують значного

Трансферт з Державного бюджету Пенсійному фонду

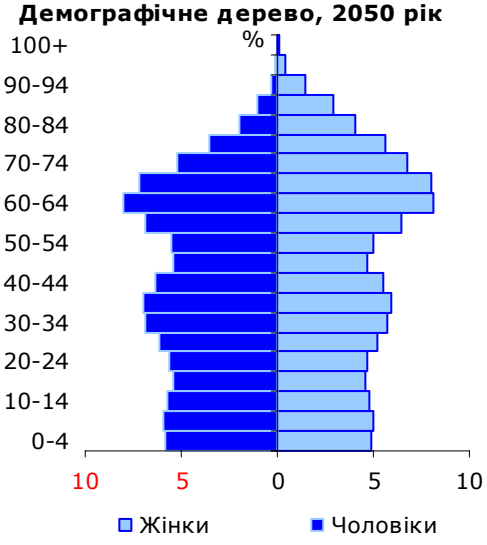
Джерело: Держказначейство, Держкомстат

Демографічне дерево, 2010 рік

Джерело: ООН

Демографічне дерево, 2050 рік

Джерело: ООН

бюджетного фінансування (4% від ВВП у 2010 році). Зокрема спеціальні пенсії особам, які виходять на пенсію раніше, сплачуватимуться лише після досягнення ними повного віку виходу на пенсію, якщо вони продовжують працювати. Більш того, спеціальні пенсії особам, які продовжують працювати, сплачуватимуться в розмірах, визначених у Законі про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Однак ці зміни стосуватимуться лише нових пенсіонерів. Отже, цей крок лише обмежить зростання пенсійних виплат, пов'язаних із виплатою спеціальних пенсій, в довгостроковому періоді, не маючи впливу на поточний рівень зобов'язань.

Обмеження щедрих спеціальних пенсій є кроком вперед, але його впровадження може призвести до соціально негативних додаткових наслідків. На сьогодні спеціальні пенсії для окремих професійних груп, як-то міліціонери, військовослужбовці, слугують стимулом для людей йти працювати на ці роботи, оскільки в цих сферах заробітна плата залишається низькою. Якщо пенсійні виплати буде обмежено, уряд може стикнутись із проблемою наповнення відповідних вакансій. Щоб уникнути цих додаткових негативних наслідків, уряду варто збільшити заробітну плату привілейованим професійним групам з одночасним проведенням реформи державного управління, покликаної підвищити ефективність у відповідних секторах.

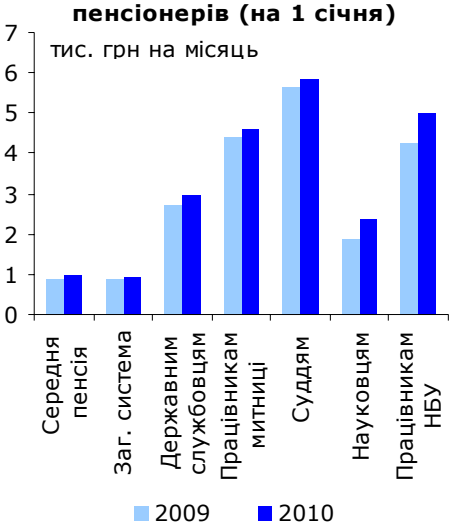
Законопроект також передбачає встановлення максимального розміру пенсій на рівні 12 розмірів прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність. Однак це крок в напрямку справедливої політики, ніж захід в рамках консолідації пенсійної системи. Його вплив буде обмеженим, оскільки не так багато пенсіонерів отримують настільки високу пенсію.

В законопроекті не передбачено суттєвих змін до формули обчислення пенсій, яку було порушено внаслідок стрімкого адміністративного підвищення мінімальної пенсії. На сьогодні багато пенсіонерів отримують пенсії близькі до мінімальної. В результаті, стимули для осіб сплачувати внески в систему є незначними.

Документ також передбачає впровадження другого рівня пенсійної системи через декілька років. Разом з тим, міжнародний досвід свідчить, що такий крок може бути здійснений лише після досягнення значної фінансової стійкості солідарного рівня, що може бути важким для досягнення завданням протягом щонайменше наступних п'яти років.

Щоб підсумувати, поданий до парламенту законопроект, якщо буде ухвалений, буде кроком вперед. Він допоможе повернути пенсійну систему на більш стійку фінансову основу. Разом з тим, його вплив в короткостроковому періоді буде значно обмеженим, оскільки він стосуватиметься переважно нових пенсіонерів. Більш того, передбачені зміни повинні супроводжуватися ефективною політикою на ринку праці, а також відновленням довіри до пенсійної системи і збільшенням стимулів для зайнятого населення брати в ній участь. Реформа охорони здоров'я також є необхідною для збільшення очікуваної тривалості життя українців.

Середня пенсія за групами пенсіонерів (на 1 січня)

Джерело: Держкомстат

Економічні Тенденції		Iкв 10	IIкв 10	IIIкв10	IVкв 10	Жов.	Лис.	Грд.	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	5,3	3,4	-1,3	-1,0	-1,2	-1,3	-1,0	5,3	5,0	5,3	…
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	10,8	12,0	10,8	11,0	10,7	9,9	11,0	9,7	10,5	9,7	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-21,4	-19,3	-12,6	-5,4	-9,0	-8,2	-5,4	6,1	6,1	6,8	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	-2,6	2,3	5,1	7,6	5,9	6,8	7,6	11,7	12,7	13,5	…
Середня заробітна плата	грн.	1993	2227	2332	2407	2322	2353	2239	2297	2338	2531	…
ІСЦ	% дпр	11,0	6,9	10,5	9,1	10,1	9,2	9,1	8,2	7,2	7,7	9,4
ІВЦ	% дпр	18,6	25,5	19,2	18,7	19,8	18,9	18,7	18,0	21,4	20,3	20,8
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	22,1	28,9	31,6	29,0e	29,9	29,3[e]	29,0[e]	54,5[e]	46,8[e]	48,4[e]	…
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	18,5	24,7	34,9	35,4e	33,5	35,7[e]	35,4[e]	56,0[e]	63,9[e]	57,2[e]	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-1,2	-2,0	-4,8	-8,4	-6,9	-7,0[e]	-8,4[e]	-0,4[e]	-1,6[e]	-0,9[e]	…
Поточний рахунок, на кінець періоду**	млрд. дол. США	0,0	0,5	-0,3	-2,6	-1,1	-1,4	-2,2	0,3	-1,1	-0,5	…
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-0,7	0,8	-0,3	…	x	x	x	x	x	x	…
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	25,1	29,5	34,7	34,6	34,3	33,5	34,6	35,1	36,7	36,4	38,4
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	12,5	16,3	18,0	15,8	22,8	18,9	15,8	17,1	14,0	13,7	…
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.	% річних	17,4	14,8	13,0	13,6	13,1	12,8	15,0	13,6	12,9	13,3	…
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,00	7,92	7,90	7,96	7,95	7,95	7,97	7,95	7,95	7,97	7,97
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,92	7,90	7,93	7,91	7,93	7,96	7,95	7,94	7,94	7,96
Обмінний курс, середній	євро	11,07	10,10	10,18	10,79	10,99	10,87	10,50	10,62	10,83	11,10	11,49

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	914,7	1095,0
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,4	138,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1	-15,1	4,2
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-5,9
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,5
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,3
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08	II 09	III 09	IV 09	I 10	II 10	III 10	IV 10
ВВП	млрд. грн.	212,8	191,5	236,0	276,5	244,1	214,1	250,3	259,9	219,4	260,2	304,7	310,3
Реальний ВВП	% дпр	7,4	8,5	6,2	4,3	-7,8	-17,3	-15,7	-6,7	4,8	5,5	3,6	3,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	19,0	23,6	12,6	14,4	4,7	-14,5	-14,3	-16,2	1,2	7,8	9,4	9,0
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,4	-0,9	2,2	-5,3	7,4	-1,6	-4,3	-3,7	4,1	-1,9	3,7	5,0
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	23,8	24,4	9,1	-3,2	-23,1	-55,9	-53,2	-33,7	-7,5	-1,2	12,6	10,6
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	5,6	0,1	13,8	21,0	-13,2	-34,1	-30,9	6,9	-0,2	10,8	2,6	4,9
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	27,2	19,3	29,7	34,8	-11,8	-52,3	-47,6	-11,1	-7,8	16,7	20,2	14,3
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	7,1	0,8	-4,1	23,8	19,2	3,4	2,2	-11,6	4,9	0,1	-3,3	0,3
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	4,4	7,2	5,6	-1,5	-27,0	-26,1	-25,6	6,5	14,4	16,1	12,5	15,0
Будівництво (реальна)*	% дпр	5,8	-14,1	-18,7	-33,9	-39,5	-42,7	-43,6	-32,8	-12,4	-8,7	7,4	1,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	15,0	11,2	8,8	-0,7	-6,2	-15,7	-22,0	-16,4	1,1	2,9	10,8	1,2
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,2	15,1	14,6	10,1	-0,3	-9,2	-5,7	-0,4	5,5	6,8	5,2	3,0
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-3,3	-3,7	-3,4	-2,1	-3,7	-0,2	-0,1	-0,9	0,1	0,5	-1,1	-2,3
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-7,7	-9,8	-7,1	-3,7	-9,5	-0,6	-0,2	-2,7	0,2	1,5	-2,8	-6,0
Баланс товарів	млн. дол. США	-4452	-4490	-4171	-3868	-3562	-622	-1396	-1407	-1229	-818	-3103	-3562
Баланс послуг	млн. дол. США	308	77	308	1341	15	432	1256	550	1018	1219	1659	966
Поточні трансферти	млн. дол. США	1016	740	833	831	723	667	640	722	608	728	797	842
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1648	2430	3091	3324	1058	1279	1210	1282	923	1196	1470	2170
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	1844	217	160	-690	-967	-351	-2286	1428	-307	804	2532	1288
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5	27,3	28,2	26,5	25,1	29,5	34,7	34,6
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49	7,76	7,99	8,06	8,00	7,91	7,90	7,96
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21	7,66	7,82	7,99	7,99	7,91	7,90	7,93
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,1	32,9	32,0	29,5	31,6	30,6	25,5	36,0	30,6	30,0	23,0	32,0
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,8	5,2	5,1	4,3	4,9	5,3	4,4	4,7	4,9	4,8	4,3	4,8
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	6,4	4,2	4,5	5,0	6,3	3,3	3,7	3,6	4,3	3,0	3,4	4,2
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,6	10,6	10,9	9,8	7,8	8,3	6,4	11,0	9,7	9,7	8,4	9,9
Акцизні збори	% від ВВП	1,3	1,5	1,3	1,2	1,4	2,3	2,5	2,6	2,4	2,9	2,5	2,5
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	36,7	29,8	31,6	27,2	41,2	36,6	29,6	34,5	32,7	38,2	30,0	37,2
Поточні видатки	% від ВВП	27,3	28,9	28,5	22,4	33,8	34,9	27,0	31,4	32,1	36,9	26,3	32,5
Капітальні видатки	% від ВВП	9,4	1,0	3,1	4,8	7,4	1,7	2,6	3,1	0,6	1,4	3,7	4,7
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-6,2	3,0	0,4	1,9	-10,3	-6,2	-4,5	1,1	-2,0	-7,9	-7,4	-5,6
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	13,4	13,4	6,1	6,3	0,5	-8,6	-10,7	-5,7	5,6	11,1	12,0	11,4
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7	-6,9	-8,6	-7,6	6,8	14,0	14,1	14,7
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	6,4	7,1	6,2	6,0	7,5	9,1	8,6	8,8	9,0	8,5	8,0	8,1
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	48,2	48,4	48,6	37,9	39,3	22,8	11,5	1,5	5,4	9,9	17,4	16,5
Грошовий агрегат М2	% дпр	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0	5,3	-1,4	-5,4	6,9	13,2	21,6	23,1
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	71,9	67,9	67,0	53,3	7,5	-16,1	-25,4	-8,5	7,1	20,1	38,6	41,4
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	32,5	35,2	32,9	31,2	66,3	33,0	39,2	4,7	22,8	21,5	17,7	16,9
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	72,7	81,2	70,6	54,9	40,4	27,8	25,2	16,9	13,6	8,3	6,0	11,2
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	75,4	71,3	57,9	53,4	103,6	48,7	32,4	-15,2	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3	37,3	29,9	-3,8	-3,9	-2,8	0,6	-0,5
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8	68,2	67,3	68,1	68,5	68,9	67,5	66,3
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	14,0	15,7	17,6	17,7	21,6	19,1	17,5	19,8	17,3	15,0	13,0	15,0
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,1	10,9	11,9	12,4	11,9	9,6	10,0	10,1	10,9	11,1	10,3	10,1
Джерела: Національний банк України, Державний комітет розрахунки ІЕД													
* зміна доданої вартості													

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.